

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА

О.А. Вінницька

кандидат економічних наук, доцент

Т.О. Корнієнко

кандидат економічних наук, доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Фінансовий механізм підтримки сільського господарства включає в себе значне число елементів і компонентів, серед яких слід виділити основні: цінові важелі, пряме субсидування, фінансово-кредитне забезпечення, пільгове оподаткування, підтримка ринкової інфраструктури і інфраструктури сільського господарства, адміністративне втручання держави в ринок землі та інші. На відміну від розвинених зарубіжних країн, сформований механізм державної підтримки вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників доки не відіграє належної ролі в підтримці цін, що забезпечують стабільність прибутків виробників, і забезпечення цінової рівноваги у взаємовідносинах сільського господарства і пов'язаних з ним галузей. Необхідність підтримки цінової системи в країнах з розвиненим ринковим господарством настільки очевидна, що саме ця стаття переважає в структурі витрат на здійснення державної підтримки сільського господарства [1].

Відомий вітчизняний вчений С. Кваша відмічає, що “механізми державного регулювання сільським господарством України проявляються в аграрній політиці, яка визначається нами як постійний процес управління і регулювання аграрним сектором економіки з метою забезпечення його розвитку за одним або одночасно кількома політично задекларованими, економічно забезпеченими та соціально захищеними напрямками” [2, с. 14]. Досліджуючи проблеми державної підтримки сільськогосподарського виробництва В. Назаренко пише, що “підтримка цін в сільському господарстві лягає важким тягарем як на державу, так і на платників податків, але саме стабільність рівня цін і є засобом забезпечення продовольчої безпеки і недопущення втрати виробничого потенціалу сільського господарства” [4, с. 38]. Як яскраві приклади він приводить Японію і Швейцарію, в яких ціни на продовольство набагато вище світових цін. Населення цих країн усвідомлює можливі наслідки зниження рівня цих цін для національного сільського господарства і, зрештою, для національної економіки.

Схема державного регулювання цін практично в усіх країнах з розвинутою ринковою економікою приблизно однакова-це встановлення верхніх і нижніх (чи тільки нижніх) меж коливання цін та індикативної або цільової ціни, яку прагне підтримувати держава [3]. У країнах ЄС цінові важелі використовують як ринкового регулювальника; причому рішення про зміну цін підтримки приймає Рада міністрів ЄС на рівні міністрів сільського господарства. Для цін підтримки в ЄС характерне різноманіття форм залежно від виду продукції. За ціною втручання (чи інтервенційною) закупівельні організації ЄС зобов'язані купувати пропоновану їм фермерську продукцію; тим самим гарантується

певний обсяг обов'язкових закупівель за мінімальними цінами.

Останнім часом на ринках тих сільськогосподарських товарів, по яких у рамках ЄС була досягнута повна самозабезпеченість, органи ЄС стали вживати заходи, що обмежують виробництво, а саме: запровадження квот на виробництво і реалізацію, відхід від принципу гарантування цін для будь-якої кількості товарів, що поставляються на ринок, а також поступове зниження рівня цін втручання.

Механізм ціноутворення покликаний забезпечувати: об'єктивний облік суспільно необхідних витрат на усіх етапах просування продукції, нормативів рентабельності, прибутку; оцінку кон'юнктури ринку; створення умов для конкуренції, при якій товаровиробники були б зацікавлені виробляти дешевшу продукцію високої якості. Запропонована функціональна структура процесу ціноутворення аграрного сектору за послідовністю виконання управлінських дій не є принциповою. Функції можуть мати дещо інший порядок реалізації. Така специфічність зумовлена багатоаспектністю керованої системи і складним характером її внутрісистемних зв'язків. Особливу роль повинна грати система науково обґрунтованих і збалансованих між собою цін. Роль цін сільськогосподарських товаровиробників на цьому етапі двояка. Ціни повинні, з одного боку, виступати гарантом прибутковості, з іншого - стимулювати раціоналізацію (нормування витрат і економію усіх видів ресурсів) сільськогосподарського виробництва [5].

Формуючи механізм державної підтримки сільського господарства, його слід структурувати так, щоб у сільськогосподарських товаровиробників з'являлася реальна можливість протистояти зовнішнім чинникам ринкового, турбулентного середовища і максимально задіювати внутрішні, мотиваційні.

До зовнішніх чинників слід відносити: політичний клімат, політичну стабільність; загальний стан економіки країни і регіону (стабільність економіки, рівень розвитку виробництва та інфраструктури, платоспроможність підприємств і населення, формування економіки, система оподаткування); кон'юнктуру світового ринку і міжнародну економічну інтеграцію; стан аграрного ринку (наявність і рівень конкуренції між виробниками однорідної продукції); характер регулювання економіки державою; рівень і динаміку інфляції; обсяг і відмінні риси існуючого і перспективного купівельного попиту; дефіцит на вільному ринку необхідних ресурсів (трудових, фінансових).

До внутрішніх чинників ми відносимо: обсяг ринку, ринкові ніші; особливості виробництва; специфіка продукції, що виробляється (ціна зростає на продукцію кращої якості, а також делікатесну продукцію); маркетингова стратегія розвитку підприємства; життєвий цикл продукції (урахування специфіки життєвого циклу); рекламна діяльність; тривалість просування продукції від сільгосптоваровиробника до споживача; мобільність виробничого процесу; імідж продуцента на споживчому ринку; організація сервісних послуг і розвиток фірмової торгів

Механізм державної підтримки, що функціонує нині, недостатньо чітко структурований, спостерігаються збої у фінансово-економічному блоці, вимагає

вдосконалення і правовий блок. Відсутня єдина методологія як планування, так і розподілу бюджетних асигнувань, що виділяються на підтримку сільського господарства.

Дослідження показують, що в країні відсутня поки що єдина методологія формування і функціонування механізму державної підтримки аграрного виробництва. У регіонах самостійно розробляють механізми і системи бюджетного фінансування сільськогосподарських товаровиробників. Досить часто, такі підходи не мають під собою наукового обґрунтування і, як правило, мають політичне забарвлення. У ряді регіонів спостерігається розпорошення бюджетних асигнувань по різних напрямках підтримки, ослаблений облік і контроль, не проводиться оцінка ефективності використання бюджетних коштів.

Список використаних джерел

1. Вінницька О.А. Фінансовий механізм державної підтримки сільського господарства. *Прикладна статистика: проблеми теорії та практики*. Зб. нах. пр. Вип. 16. Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. К. : ДП «Інформ.-анал. агентство». 2015. Вип. 16. С. 139-146.

2. Кваша С. М. Методологічний базис прийняття суспільних рішень в аграрній політиці. *Економіка АПК*. Міжнародний науково-виробничий журнал. 2013. № 8 (226). С. 12-22.

3. Криленко В. І. Економічна безпека аграрного сектору: проблеми регулювання та забезпечення : [моногр.] / Криленко В. І. - Миколаїв : Видавець В. П. Шамрай, 2013. 468 с.

4. Назаренко В. Н. Государство и сельское хозяйство на Западе : [моногр.] / Назаренко В. Н. - М.: Огни ТД, 2006. 324 с.

5. Чвортко Л. А., Корнієнко Т.О. Сучасний стан та перспективи розвитку аграрного сектора економіки України. *Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 25 жовтня 2017 р.* / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Харків: ХНАУ, 2017. С. 296-299. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/handle/6789/7788>

ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ КАНАЛІВ РОЗПОДІЛУ ПРОДУКЦІЇ

О. В. Гарматюк

викладач

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

В умовах сучасного ринку, для якого характерно посилення конкуренції, будь-яке підприємство рано чи пізно стикається з проблемою вибору найбільш ефективних каналів розподілу продукції, і процесу їх оптимізації. Даному питанню приділяється все більша увага, так як від успішної реалізації продукції залежить стабільна діяльність підприємства.